

24 ТРАВНЯ

Мандруючи
стежками
слов'янської
писемності і
культури

День слов'янської
писемності й культури

Віртуальну виставку
підготувала
бібліотекар ч/з № 1
Алла Любарець
Кількість джерел :16

24 травня відзначається День слов'янської писемності та культури на честь святих рівноапостольних братів Кирила і Мефодія, які створили слов'янську абетку і заклали основи писемності для слов'янських народів. Це свято вшановує їхній внесок у розвиток культури, освіти та писемності слов'ян.

В Україні День слов'янської писемності й культури встановлено відповідно до Наказу Президента України від 17 вересня 2004 року № 1096/2004 і відзначається щорічно 24 травня.

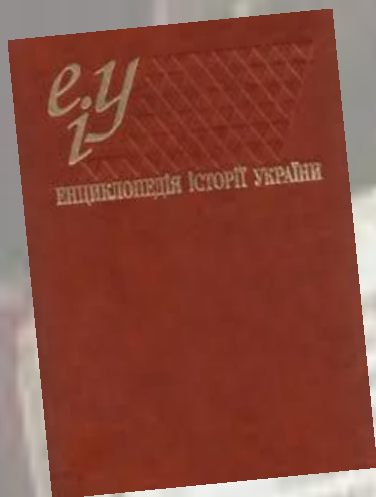
Слов'янська писемність була створена в IX столітті, близько 862 року. Новий алфавіт отримав назву «кирилиця» на ім'я візантійця Костянтина, який, прийнявши чернецтво, став Кирилом. А допомагав йому в богоугодній справі освіти слов'янських народів старший брат Мефодій. Кирило створив слов'янську абетку на основі грецької, суттєво змінивши її, щоб передати слов'янську звукову систему. Були створені дві абетки - глаголиця і кирилиця.

Кирило (близько 827 - 869 рр.) та Мефодій (близько 815 - 885 рр.) – брати з Солуні (Салоніки). Це відомі проповідники віри християнської, слов'янські просвітителі. У 863 році братів було запрошено з Візантії князем Ростиславом до Великоморавської держави. Мета – ведення богослужіння слов'янською мовою. Ці освітні та релігійні діячі здійснили переклад з грецької мови старослов'янською основних богослужебних книг.

Цікаво, що Кирило та Мефодій не мали за мету створити слов'янську абетку. Вони прагнули перекласти Біблію на мову, зрозумілу слов'янам. А абетка була лиш засобом для цього. Кирило і Мефодій взяли за основу грецький алфавіт і адаптували його, враховуючи фонетичний лад слов'янської мови. Брати створили дві абетки - глаголицю і кирилицю. Першою була глаголиця, а на її основі з'явилася Кирилиця, названа на честь одного з братів. Створення абетки дало потужний поштовх для розвитку слов'янської культури і поширення християнства. Абетки української, білоруської, російської, болгарської, македонської, сербської, чорногорської мов створені на основі кирилиці.

Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин та ін. Київ : Наук. думка, 2003 - 2013.

Т. 9 : Прил-С / редколегія: В. А. Смолій та ін. 2012. 939 с.

В енциклопедії представлено відомості про видатних громадських діячів, учених, діячів культури та мистецтва, освіти, основні історичні події України, охарактеризовано життя українців в інших державах, надано відомості про окремих видатних людей планети, тим чи іншим чином пов'язаних з Україною та про вчених, які істотно вплинули на розвиток історичної науки.

Жайворонок В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.

Словник включає розміщену в абетковому порядку українську лексику, яка в народній мові має різноманітний етнокультурний підтекст. Вона коментується та ілюструється фольклорними контекстами, а також характерними цитатами з класичної художньої та літописної літератури, Біблії, "Слова о полку Ігоревім" і т. ін. Реєстр словника вміщує окремі власні назви (передусім історичні, церковні, міфологічні, антропонімічні та географічні найменування), з якими тісно переплетені історична доля та світогляд українського народу. Розрахований на всіх, кого цікавлять глибини українського слова на тлі народної культури. До словника включаємо також сталі лексикалізовані та фразеологізовані словосполучення етнокультурного змісту.

Юсип-Якимович Ю. В. Старослов'янська мова : модул. курс : навч. посібник. Київ : Знання, 2009. 279 с. (Вища освіта ХХІ століття).

Модульний курс старослов'янської мови складається із трьох частин. У вступі та двох частинах подається опис навчальної дисципліни, зміст першого модуля "Старослов'янська мова - перша писемна літературна мова слов'ян. Фонетика" та другого модуля "Морфологія та синтаксис", короткий зміст лекцій, основна та додаткова література для опрацювання. У третій частині представлено 25 варіантів завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Царалунга І. Б. Старослов'янська мова : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2011. 186 с.

Посібник висвітлює основні питання виникнення і розвитку слов'янської писемності, містить відомості про закономірності фонетичної, морфологічної і синтаксичної систем старослов'янської мови.

Мельник Я., Лазарович О. Церковнослов'янська мова : навч.-метод. посібник. 2-ге вид., випр. і допов. Івано-Франківськ : Третяк І. Я., 2008. 240 с.

У посібнику висвітлена історія церковнослов'янської мови як системи з дописемного періоду до наших днів. Звертається особлива увага на історико-культурологічний аспект становлення і функціонування мови.

Луцик В. В. Вступ до слов'янської філології : підручник. Київ : Академія, 2008. 343 с. (Альма-матер).

У підручнику розкрито сутність, становлення й етапи розвитку слов'янської філології в її взаємозв'язках з історією, особливостями буття слов'янських народів, їх культурою та писемністю, представлено різноманітні наукові теорії, що стосуються цієї проблематики. Філологічно цінними є відомості про лексичні, фонетичні, граматичні ознаки праслов'янської мови, про відображені в ній матеріальні й духовні цінності давніх слов'ян, а також про літературні мови, мікромови і діалекти сучасних слов'янських народів. Важливу для розуміння означеної проблематики понятійну основу подано у короткому термінологічному словнику.

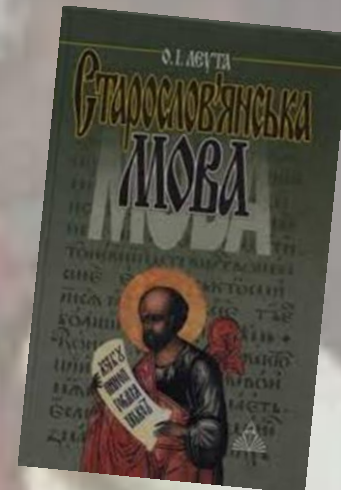
Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур: у 2-х кн. Київ : Академія, 2005. 287 с. (Альма-матер).

Цю працю Д. Чижевського, опубліковану німецькою мовою в 1968 р., до періоду виходу книги в Україні не перекладали. Не фігурувала вона і в системному науковому обігу, лише зрідка цитувалась окремими дослідниками як значущий науково-освітній матеріал. Тепер її можуть використовувати у своїй роботі вчені-славісти, викладачі вищої школи, а також ті, хто цікавиться слов'янськими літературами як особливим художнім феноменом.

Леута О. І. Старослов'янська мова : підручник для студентів. Київ : Вища школа, 2001. 255 с.

Підручник охоплює всі розділи курсу старослов'янської мови. Найбільшою перевагою порівняно з іншими підручниками є чітка спрямованість на глибоке засвоєння та практичне закріплення матеріалу. Використано великий практичний матеріал, дібраний з пам'яток старослов'янської писемності. Наведено багато оригінальних прикладів.

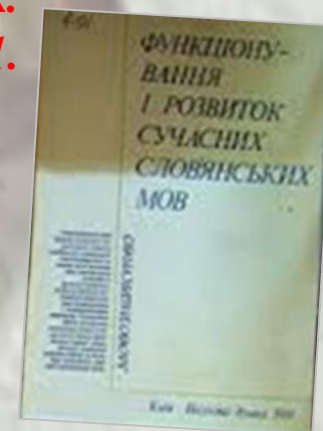
Станівський М. Ф. Старослов'янська мова : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1983. 264 с.

У посібнику висвітлено процес виникнення та розвитку старослов'янських азбук і старослов'янської мови, а також описано фонетичну систему, морфологію та найважливіші особливості синтаксису.

Функціонування і розвиток сучасних слов'янських мов : зб. наук. праць / редколегія: В. М. Русанівський та ін. Київ : Наук. думка, 1991. 234 с. (Мовознавство).

Даний збірник аналізує різні форми існування української, чеської, словацької, серболужицької та інших слов'янських мов, вивчаються способи їх функціонування, встановлюється системність відносин між соціальними і лінгвістичними явищами.

Попович М. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1999. 727 с. (Освіта XXI століття).

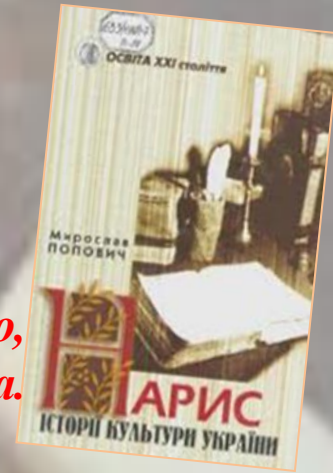
Нарис історії культури України є комплексом характерних матеріальних і духовних здобутків суспільства; до духовної культури включаються при цьому не тільки література, філософія та різні мистецтва, а й спосіб життя, система цінностей, традицій та вірувань.

Історія української культури : побут, письменство, мистецтво, театр, музика / за заг. ред. Івана Крип'якевича. Вид. 3-тє, стер. Київ : Либідь, 2000. 650 с.

Праця створена українськими вченими й мистецтвознавцями І. Крип'якевичем, В. Радзикевичем, В. Барвінським та ін. у 30-ті роки. В доступній формі подано основні відомості про розвиток українського письменства, образотворчого мистецтва, театру та музики від княжої доби до першої третини ХХ ст. у тісному зв'язку із поступом українського суспільства.

Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст : курс лекцій / за ред. В. І. Ярового. Київ : Либідь, 2001. 630 с.

У посібнику аналізуються загальні закономірності та специфіка етнічного, суспільно-політичного, економічного й культурного розвитку західно- та південнослов'янських народів. Розкриваються особливості слов'янського етногенезу, процесу виникнення, становлення, розвитку та занепаду феодальних слов'янських держав. Показано становище слов'янських народів у період німецького, османського, австрійського та російського поневолення. Значна увага приділяється дослідженню національно-визвольних рухів слов'янських народів, їх боротьбі за відновлення своєї національної незалежності і державності.

Німчук В. В. Київські глаголичні листки : найдавніша пам'ятка слов'ян. писемності. Київ : Наук. думка, 1983. 141 с.

Київські глаголичні листки - один з найдавніших старослов'янських писемних пам'яток, що відносяться більшістю лінгвістів до X ст. Текст пам'ятки написаний глаголицею - алфавітом, який багато вчених вважають початковим старослов'янським, створеним Кирилом-Філософом в IX ст.

Взаємовплив слов'янських мов і літератур : до VII міжнар. з'їзду славістів / редколегія: В. І. Масальський та ін. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1972. 203 с.

У виданні висвітленні проблеми взаємовпливу слов'янських мов і літератур, автори збірника прагнули розкрити мовні і літературні явища.

Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ : Наук. думка, 1966. 324 с.

Книга висвітлює в порівняльно-історичному плані проблеми становлення і розвитку синтаксичних ознак і структурних різновидів речення слов'янських мов, починаючи з найдавніших періодів. Значна увага приділяється загальним питанням теорії речення.

